

Tiedote:

Selvitys: Heikentynyt näkökyky alentaa elämänlaatua ja tuo miljardiluokan kustannukset

Tuoreen selvityksen mukaan heikentynyt näkökyky vaikeuttaa itsestä huolehtimista ja lisää ennenaikaista eläköitymistä. Näkökyvyn ongelmiin tulisi puuttua herkemmin, toteaa professori Hannu Uusitalo.

Tampereen yliopiston ja Näkövammarekisterin tuoreen selvityksen mukaan heikentynyt näkökyky on yhteydessä elämänlaadun heikkenemiseen sekä kuormittaa terveydenhuoltoa ja yhteiskuntaa miljardiluokan kustannuksilla.

Selvityksestä vastaava silmätautiopin professori **Hannu Uusitalo** Tampereen yliopistosta toteaa, että merkittävä osa inhimillisistä haitoista ja yhteiskunnallisista kustannuksista olisi vältettävissä, jos heikentyneen näkökyvyn syihin ja kehittyviin silmäsairauksiin puututtaisiin ajoissa. Myös ammatillisella kuntoutuksella voitaisiin estää heikentyneen näkökyvyn aiheuttamaa yhteiskunnalle kalleinta haittaa eli menetettyjä työvuosia.

– Vaikka valtaosa näkövammoista aiheutuu vanhemmalla iällä yleistyvistä sairauksista, kuten silmänpohjanrappeumasta, heikkenevä näkökyky voi muuttaa elämää jo nuorella iällä. Synnyttäiset silmäsairaudet, perinnölliset verkkokalvosairaudet, diabetes ja glaukooma voivat vaikuttaa koulutukseen, työhön ja ennenaikaiseen eläköitymiseen, kertoo Uusitalo.

Näkökyvyllä on selvityksen mukaan myös selkeä yhteys elämänlaatuun, varsinkin näön heiketessä alle 0,5 visusarvon. Elämänlaatua heikentävät erityisesti vaikeudet huolehtia itsestä. Uusitalon mukaan ongelmat alkavat jo paljon ennen kuin varsinainen näkövammaisuuden kriteeri täyttyy.

– On vaikeaa laittaa ruokaa, pestä pyykkiä tai siivota. Lukeminen ja kirjoittaminen eivät suju kuin ennen, joten työkyky romahtaa. Tapaturmat ja kaatumiset lisääntyvät, kun liikkuminen vaikeutuu, Uusitalo luettelee.

Jopa joka kolmannella heikentynyt kaukonäkö aiheuttaa myös masennusoireita.

Miljoonia turhia lisäkustannuksia

Inhimillisen kärsimyksen lisäksi heikentynyt näkökyky aiheuttaa selvityksen mukaan jopa miljardiluokan kustannukset yhteiskunnalle. Nämä syntyvät erityisesti ennenaikaisesta eläköitymisestä ja lisääntyneestä hoidon tarpeesta.

Koko Suomen tasolla terveydenhuoltoon kohdistuvat lisäkustannukset ovat heikkonäköisten osalta noin 411 miljoonaa ja voimakkaasti heikkonäköisten osalta noin 464 miljoonaa euroa eli yhteensä 875 miljoonaa euroa vuodessa. Suurin osa heikkonäköisten terveydenhuollon palvelujen käytön aiheuttamista kustannuksista muodostuu muista kuin silmätautien hoidon aiheuttamista kustannuksista.

– Heikkonäköisillä esimerkiksi lonkkamurtumat ovat selvästi yleisempiä ja sairaalajaksot pidempiä kuin hyvin näkeville, kertoo Uusitalo.

Ennenaikaisesta eläköitymisestä aiheutuva tuotannonmenetykset on vuosittain noin 781 miljoonaa. Tämän lisäksi kustannuksia muodostuu muun muassa vajaakuntoisena työssä olosta, eläkekuluista ja työvoimapolitiittisista tuista. Näiden suuruutta ei selvityksessä pystytty laskemaan, mutta ne tuovat merkittävän lisän kustannuksiin.

Varhaista puuttumista tarvitaan

Näkövammautumista ja sen aiheuttamia haittoja ja kustannuksia voidaan estää puuttamalla ajoissa näön ongelmiin. Mitä aiemmin näkemisen ongelmat ja silmäsairaudet tunnistetaan, sen paremmin sairauksia voidaan hoitaa ja ihmisten toimintakykyä pitää yllä.

– On tärkeää, että perusterveydenhuollon ja työterveyshuollon tarkastuksissa näkökykyyn ja silmän toimintaan kiinnitetään riittävästi huomiota sekä reagoidaan heikentyneeseen näkökykyyn, Uusitalo korostaa.

Uusitalo sanoo, että näön heikkeneminen ei ole osa normaalia vanhenemista, vaan sille on aina jokin syy, joka tulisi selvittää ja hoitaa. Oikea-aikaisilla kuntoutustoimenpiteillä voidaan saada aikaan merkittäviä muutoksia ja pitää ihmiset työkykyisinä ja omatoimisina mahdollisimman pitkään.

Uusitalon mukaan on myös tarve lisätä yleistä tietoisuutta silmäsairauksista ja niiden perinnöllisyydestä. Suvussa esiintyvät silmäsairaudet lisäävät riskiä omaan sairastumiseen usein merkittävästi.

–Jokaisen kannattaisi viimeistään 45 vuoden iässä kartoittaa omien silmien tila silmälääkärin vastaanotolla.

Lisätietoja:

Hannu Uusitalo
Professori, silmätautioppi
Tampereen yliopisto
040 1901 214
hannu.uusitalo@uta.fi

Keväällä 2018 julkaistun selvityksen ovat toteuttaneet Näkövammarekisteri (Näkövammaisten liitto ry) ja Tampereen yliopisto. Selvityksen tukijana on lääkeyhtiö Bayer. Kyseessä on ensimmäinen laaja selvitys heikentyneen näkökyvyn yhteydestä elämänlaatuun, toimintakykyyn, terveyspalvelujen käyttöön ja kustannuksiin Suomessa. Analyysi perustuu koko väestöä edustaviin otoksiin ja kansallisiin rekistereihin.